

NOVIČNIK ZAGOVORNIKA NAČELA ENAKOSTI (7/2020)

Miha Lobnik, zagovornik načela enakosti ob dnevu samostojnosti in enotnosti: »Vsem prebivalcem Slovenije čestitam ob državnem prazniku samostojnosti in enotnosti. Za enotnost se moramo vsak dan truditi z dialogom in spoštovanjem tistih, s katerimi se sicer ne strinjamo. Samostojnost pa nam nalaga, da smo kot država sami odgovorni za uresničevanje človekovih pravic in razvoj naše družbe. Zdaj, ko smo samostojni, smo zaslužni za vse naše uspehe, hkrati pa izključno odgovorni za vse napake, krivice in nepravilnosti, ki jih v naši družbi doživljajo sodržavljanke in sodržavljanji. Verjamem, da s skupnim delom zmoremo in bomo v tem prostoru še naprej ustvarjali družbo in državo, ki bo vredna naše ustave, pravic in vrednot, ki so bile vanjo vpisane pred 30 leti.«

Zagovornik načela enakosti je tu za ljudi, da se nanj obrnejo, kadar potrebujejo pomoč in podporo zaradi diskriminacije. Nekaterim priporoči, da oddajo prijavo dogodka, ki ga po upravnem postopku preišče in tudi objektivno in uradno ugotovi, ali je do prepovedane oblike diskriminacije prišlo. Neenakopravna obravnava pa ni zgolj stvar medčloveških odnosov, ampak včasih izvira tudi iz predpisov, zakonov; če se pojavi sum na to, Zagovornik predpis analizira in poda oceno o tem, ali je predpis diskriminatoren ali ne. Tako analizira tudi vso prihajajočo zakonodajo, v zvezi s katero državnemu zboru in pristojnim vladnim resorjem izdaja priporočila, s katerimi jih opozarja na potrebne spremembe predlogov aktov. Ves čas pa tudi osvešča javnost in raziskuje ter svetuje pristojnim, kako lahko s svojimi ukrepi in ravnanji zmanjšajo prisotnost diskriminacije v družbi in zagotovijo več enakopravnosti tistim, ki je še niso deležni.

V tokratnem novičniku Zagovornika načela enakosti:

1) ZAKLJUČENE OBRAVNAVE DOMNEVNE DISKRIMINACIJE:

- 1.1 Zavrnitev izdaje odločbe v italijanskem jeziku na dvojezičnem območju je diskriminacija
- 1.2 Neutemeljeno nižji znesek igralnine zaradi spola pomeni diskriminacijo
- 1.3 V klubu Shooters Zagovornik ni ugotovil rasne diskriminacije

2) OCENE (NE)DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV

- 2.1 Vrhunski športniki invalidi so diskriminirani pri pravici do prejetja dodatka k pokojnini
- 2.2 Pravna praznina na področju usklajevanja vrednosti invalidnin za telesne okvare z inflacijo povzroča diskriminacijo
- 2.3 Pogoji za sklenitev zakonske in partnerske zveze in pogoji za dostop do skupne posvojitve so po oceni Zagovornika diskriminatorni

3) PRIPOROČILA

- 3.1 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah
- 3.2 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila
- 3.3 Priporočilo za odpravo diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ)
- 3.4 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga novega Zakona o duševnem zdravju

3.5 Priporočilo Zagovornika načela enakosti na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

3.6 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (PKP 6)

3.7 Priporočilo Zagovornika načela enakosti: odprtje samopostrežnih pralnic perila

4) RAZISKAVE ZAGOVORNIKA

4.1 Raziskava Zagovornika o dostopnosti zavarovanja za ljudi, ki živijo s hivom

5) OSTALE NOVICE

1) ZAKLJUČENE OBRAVNAVE DOMNEVNE DISKRIMINACIJE

Zagovornik načela enakosti sprejema prijave diskriminacije neposredno od žrtev in prič diskriminacije. Ko presodi, da je za prijavljeni primer pristojen, sproži uradni postopek ugotavljanja diskriminacije. To lahko stori tudi, če je o domnevni diskriminaciji seznanjen prek medijev ali iz drugih virov. Postopek ugotavljanja diskriminacije se zaključi z odločbo, v kateri svetovalci Zagovornika po proučitvi vseh okoliščin določenega zatrjevanega ravnanja ugotovijo, ali je v konkretnem primeru šlo za diskriminacijo ali ne.

1.1 Zavrnitev izdaje odločbe v italijanskem jeziku na dvojezičnem območju je diskriminacija

Upravni organ, ki deluje na dvojezičnem območju, italijanskemu državljanu s stalnim prebivališčem v Sloveniji ni želel izdati odločbe v italijanskem jeziku kot jeziku italijanske narodne skupnosti v Sloveniji. Zatrjeval je, da do tega ni upravičen, ker ni pripadnik italijanske manjšine. Upravni organ je s tem posegel v pravico zavezanca, da na dvojezičnem območju v postopku pred državnim organom uporabi jezik narodne skupnosti, ki je priznan kot uradni jezik poslovanja organa. Zagovornik je zato ugotovil neposredno diskriminacijo.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

1.2 Neutemeljeno nižji znesek igralnine zaradi spola pomeni diskriminacijo

Zagovornik načela enakosti je na spletni strani enega izmed teniških klubov zasledil cenik igralnin, v katerem je določeno, da je igralnina za ženske 30 evrov nižja od igralnine za moške. Zagovornik je zaradi očitnega razlikovanja v ceni igralnin sprožil postopek ugotavljanja diskriminacije po uradni dolžnosti. Z zahtevo po dodatnih pojasnilih se je obrnil tudi na klub, a odgovora ni prejel. Ker teniški klub ni predstavil legitimnega cilja razlikovanja vrednosti igralnine za moške in ženske, je Zagovornik ugotovil neposredno diskriminacijo na podlagi spola.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

1.3 V klubu Shooters Zagovornik ni ugotovil rasne diskriminacije

Zagovornik načela enakosti je obravnaval domnevno diskriminatorno obravnavo temnopoltega francoskega gosta ljubljanskega kluba Shooters, ki da je moral po navodilu vodje kluba zapustiti lokal zato, ker naj bi se ostali gostje pritožili nad njegovim vonjem. Zagovornik je v uradnem postopku zaslišal vodjo in dve delavki kluba ter varnostnika. Kljub večkratnim pozivom Zagovornika ostale priče dogodka niso želele sodelovati v postopku ugotavljanja diskriminacije, prav tako dodatnih pojasnil o obravnavi, ki je je bil deležen, ni podal francoski dijak. Zagovornik je na podlagi pričanj zaključil, da ravnanje vodje

kluba ne izpolnjuje elementov, potrebnih za ugotovitev diskriminacije. Priče so namreč enotno izpovedale, da ravnanje vodje kluba ni izhajalo iz barve kože francoskega študenta.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

2) OCENE (NE)DISKRIMINATORNOSTI PREDPISOV:

Zagovornik načela enakosti presoja tudi diskriminatornost zakonov in drugih predpisov. Oceno diskriminatornosti predpisa začne ob prijavi domnevne diskriminacije ali ko sam zazna možno diskriminatornost določene ureditve. V postopku ocenjuje, ali določen ukrep zasleduje legitimen cilj in ali so sredstva za doseg tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna. Če oceni, da niso in je predpis diskriminatoren, pripravi priporočilo za odpravo diskriminatornosti, Ustavnemu sodišču pa lahko poda zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisa.

2.1 Pogoji za sklenitev zakonske in partnerske zveze in pogoji za dostop do skupne posvojitve so po oceni Zagovornika diskriminatorni

Zagovornik načela enakosti je na pobudo dveh posameznikov opravil oceno diskriminatornosti členov Družinskega zakonika (DZ) in Zakona o partnerski zvezi (ZPZ), ki določajo pogoje za sklenitev zakonske in partnerske zveze in pogoje za dostop do možnosti skupne posvojitve. Zagovornik v oceni ugotavlja, da obstoj dveh različnih oblik zakonske ureditve partnerskih zvez neupravičeno in brez dopustne utemeljitve razlikuje in deli ljudi po spolni usmerjenosti. V primeru istospolne ali heterospolne življenjske skupnosti gre namreč za identičen značaj življenjske skupnosti in ni razloga za pravno razlikovanje ureditve teh skupnosti, ki trenutno temelji izključno na spolu partnerjev in/ali njuni spolni usmerjenosti, kar predstavlja diskriminacijo. Po ugotovitvah Zagovornika so tudi pogoji za dostop do skupne posvojitve vezani na spol partnerjev oziroma njuno spolno usmerjenost, razlog za to pa ni nikjer utemeljen. Prepoved dostopa do možnosti kandidiranja za skupno posvojitve v ZPZ po oceni Zagovornika ustreza definiciji neposredne diskriminacije, omejitev možnosti skupne posvojitve v DZ na zakonce ali zunajzakonske partnerja pa ustreza definiciji neposredne diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

2.2 Vrhunski športniki invalidi diskriminirani pri pravici do prejetja dodatka k pokojnini

Na podlagi prijave domnevne diskriminacije je Zagovornik načela enakosti opravil oceno diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ). Predpis podrobneje ureja pogoje, po katerih lahko vrhunski športniki prejmejo poseben dodatek k pokojnini. Tako imajo športniki z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini pravico do dodatka k pokojnini, športniki invalidi s primerljivim dosežkom pa ne. Po oceni Zagovornika so vrhunski športniki invalidi in neinvalidi v primerljivem položaju, zato bi morali biti izenačeni tudi v pravicah. Zagovornik je ugotovil, da ureditev v ZDPIDŠ pomeni neposredno diskriminacijo športnikov invalidov na podlagi invalidnosti.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

2.3 Pravna praznina na področju usklajevanja vrednosti invalidnin za telesne okvare z inflacijo povzroča diskriminacijo

Zagovornik načela enakosti je na podlagi pobude oškodovanca opravil oceno diskriminatornosti pravne ureditve usklajevanja invalidnin za telesne okvare. Ugotovil je, da je vse od leta 2012, ko je bila sprejeta sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, načrtovano sprejetje

zakonodaje s področja invalidov, ki bi urejala tudi način usklajevanja invalidnin. Že vse od takrat torej na tem področju vlada pravna praznina – ni pravne podlage, po kateri bi bila invalidnina za telesno okvaro vključena med transferje, ki se usklajujejo po Zakonu o transferjih posameznikom in gospodinjstvom. Posledica te pravne praznine je diskriminatorna obravnava oseb, ki imajo na podlagi telesne okvare pravico do invalidnine.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3)PRIPOROČILA:

Priporočila Zagovornika načela enakosti so namenjena državnim organom in drugim osebam javnega in zasebnega prava. Priporočila, namenjena odpravi obstoječe diskriminacije, Zagovornik poda ob ugotovitvi diskriminatornosti določenega ravnanja ali predpisa. V priporočilih za preprečevanje diskriminacije pa Zagovornikovi svetovalci opozorijo na možno diskriminatornost predlogov zakonov in drugih predpisov ali pa priporočila dajejo za spodbujanje enake obravnave na splošno.

3.1 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede osnutka Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lokalnih volitvah

Zagovornik je Ministrstvu za javno upravo priporočil, naj se na lokalnih volitvah zagotovi spoštovanje volilne pravice vsem, tudi ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. Predlagatelju je priporočil črtanje možnosti odvzema volilne pravice, saj to pravico na lokalnih volitvah neposredno varuje pravo Evropske unije, in informiranje in opolnomočenje volivcev na način, da se določi enoten standard dostopnosti volilnih postopkov in gradiv ter zagotovi podporno odločanje.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.2 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga Zakona o davku na motorna vozila

Zagovornik je v priporočilu Državni zbor opozoril, da prepoved diskriminacije velja tudi pri določanju ugodnosti pri oprostitvi plačila davka na motorna vozila (DMV) za velike družine in ljudi z invalidnostmi. Nekateri od kriterijev za olajšave (stalno prebivališče, možnost ugodnosti za le eno vozilo, upravičenci le z določenimi vrstami invalidnosti) so vprašljivi z vidika enakega obravnavanja (tujcev, državljanov EU, starejših in oseb z nekaterimi invalidnostmi), zato je Zagovornik priporočil ureditev področja. Državni zbor priporočil Zagovornika ni upošteval.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.3 Priporočilo za odpravo diskriminatornosti Zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju športa (ZDPIDŠ)

Zagovornik je Ministrstvu za izobraževanje, šolstvo in šport in Državnemu zboru priporočil, naj pristopita k spremembi zakonodaje na način, da bodo imeli tudi športniki invalidi z medaljo s svetovnega prvenstva v olimpijski panogi ali disciplini pravico do dodatka k pokojnini.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.4 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga novega Zakona o duševnem zdravju

Zagovornik načela enakosti je pozdravil rešitve, ki se odzivajo na nujno potrebo po ureditvi zdravljenja oseb z motnjami v duševnem zdravju. Izrazil pa je zaskrbljenost, ker nekatera vprašanja spoštovanja standardov varstva človekovih pravic na tem področju v predlogu zakona niso omenjena. Ministrstvu za zdravje je med drugim priporočil, da v zakon zapiše prepoved diskriminacije,

stigmatizacije ali drugega zapostavljanja na podlagi duševne motnje, prouči skladnost predvidenih rešitev s Konvencijo o pravicah invalidov ter zagotovi obveščanje, svetovanje in informiranje po načelih dostopnosti v ustreznih jezikih, oblikah in tehnologijah, vključno z informacijami v obliki lahkega branja.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.5 Priporočilo Zagovornika načela enakosti na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami

Zagovornik načela enakosti se je v okviru javne razprave odzval na predlog Zakona o obravnavi otrok in mladostnikov v čustvenimi in vedenjskimi težavi. Predlagatelju je Zagovornik priporočil dopolnitev načel delovanja strokovnih centrov z načeli nediskriminacije, uživanja človekovih pravic otrok v skladu s starostjo in z zrelostjo ter eksplicitno pravico do obveščeniosti, do izjave in do posvetovanja otrok in mladostnikov v vseh procesih odločanja (t.i. pravica biti slišan). Ta načela in pravice izhajajo iz Konvencije o otrokovih pravicah. Zagovornik je predlagal tudi dopolnitev zbiranja podatkov za namene zagotavljanja in spremljanja uresničevanja enakega obravnavanja ter načrtovanja posebnih ukrepov.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.6 Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede Predloga zakona o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (PKP 6)

Potem ko je Zagovornik načela enakosti v postopku ocene diskriminatornosti Zakona o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK) ugotovil diskriminatorno obravnavo tujcev s stalnim bivališčem v Sloveniji, je poslanecem državnega zbora priporočil, naj podprejo določbo četrtega odstavka 61. člena PKP6, s čimer bi ugotovljeno diskriminacijo odpravili. Poslanci so določbo podprli.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

3.7 Priporočilo Zagovornika načela enakosti: odprtje samopostrežnih pralnic perila

Zagovornik načela enakosti je ocenil, da zaprtje samopostrežnih pralnic nesorazmerno posega v položaj oseb, ki jim je zaradi njihovega družbenega položaja in premoženjskega stanja onemogočeno zagotavljanje minimalnih higienskih standardov. Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo je priporočil, naj Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom spremeni in dopolni na način, da bodo samopostrežne pralnice perila lahko obratovale.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

4) RAZISKAVE ZAGOVORNIKA

Zagovornik načela enakosti opravlja neodvisne raziskave o položaju oseb z določeno osebno okoliščino in o ostalih vprašanjih, povezanih z diskriminacijo. Na podlagi opravljenih raziskav daje priporočila za preprečevanje ali odpravo diskriminacije. Priporoči lahko tudi uvedbo posebnih ukrepov, s katerimi bi osebam z določenimi osebnimi okoliščinami zagotovili enako obravnavo in enake možnosti.

4.1 Raziskava Zagovornika o dostopnosti zavarovanja za ljudi, ki živijo s hivom

Zagovornik načela enakosti je v raziskavi o dostopnosti zavarovanja za ljudi, ki živijo s HIV, ugotovil, da so ti v primerjavi z drugimi potencialnimi zavarovanci zaradi svoje osebne okoliščine zdravstvenega stanja in s tem povezanih predsodkov še vedno obravnavani slabše. Osebe, ki živijo s HIV, se praviloma ne morejo zavarovati za primer težke bolezni, življenjska zavarovanja pa lahko sklenejo le ob prilagojenih pogojih.

[Kliknite TUKAJ za več informacij.](#)

5) OSTALE NOVICE

- [Zagovornik načela enakosti sodeloval na seminarju ELSA Aktual »Trajnostni razvoj in pravo«](#)
- [Zagovornik sprožil postopek ocenjevanja diskriminatornosti odloka o omejitvi gibanja](#)
- [Miha Lobnik delo Zagovornika v letu 2019 predstavil glavnemu delovnemu inšpektorju Jadranku Grliču](#)
- [Miha Lobnik letno poročilo Zagovornika za leto 2019 predstavil v. d. glavne tržne inšpektorice Martini Gašperlin](#)
- [Zoper diskriminacijo Zagovornik tudi z ocenami predpisov](#)
- [Zmanjševanje božičnice zaradi porodniške in bolniške odsotnosti je ena od prepovedanih oblik diskriminacije](#)
- [Miha Lobnik o razvoju in nalogah Zagovornika s študentkami ljubljanske Pravne fakultete](#)
- [Lahko branje: preiščeno pisanje za boljšo razumljivost in večjo vključenost](#)
- [Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik prvič z ministrom za kmetijstvo Jožetom Podgorškom](#)
- [Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik letno poročilo za leto 2019 predstavil direktorici Urada za oskrbo in integracijo migrantov](#)
- [Miha Lobnik delo Zagovornika v letu 2019 predstavil ministru Janezu Ciglerju Kralju](#)
- [Prva strategija EU za enakost LGBTIQ+ oseb](#)
- [Zagovornik Miha Lobnik z ministrico za Slovence v zamejstvu in po svetu Heleno Jaklitsch](#)

Več o informacij o delu Zagovornika najdete na spletni strani www.zagovornik.si/.

Za vaša vprašanja smo dosegljivi na e-naslovu: pr@zagovornik-rs.si

Spremljate nas lahko tudi na [Facebooku](#) in [Twitterju](#).